

бує доопрацювання, оскільки система бюджетування України є недосконалою, та не передбачає якісне та швидке виконання рішень Європейського суду з прав людини. Крім вдосконалення системи виконання рішень ЄСПЛ необхідним кроком є оптимізація впровадження практики ЄСПЛ при ухваленні рішень судами України.

1. Трегубов Е. Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини / Е. Л. Трегубов // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 358–363.
2. Кубко Є.Б. Виконання рішень ЄСПЛ: регресні позови, аналогія закону та аналогія права. *Правова держава*. 2018. Вип. 29. С. 35-44.
3. Коруц У.З. Окремі питання виконання рішень Європейського суду з прав людини. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 1. С. 49-53.
4. Камінська Н. В. Проблеми виконання в Україні рішень Європейського суду з прав людини. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 250-261.
5. Блажівська Н.Є. Виконання рішень Європейського суду з прав людини. Порівняльний аспект. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 2. URL: http://www.vru.gov.ua/Docs/visnik02_11.pdf.

Ірина Грицай,
професор кафедри
загальноправових дисциплін,
доктор юридичних наук, доцент
Олександра Полішко,
студентка юридичного факультету
(*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*)

ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Юридична практика сприяє досягненню інтересів суспільства, здійснює вплив на його членів та виконує притаманні їй функції, спричиняючи різні зміни у суспільному житті. Тому об'єктивне розуміння сутності цього явища правової дійсності має велике значення як для доктрини права, так і для суб'єктів правових відносин. До того ж, юридична практика як загальнотеоретична категорія неодноразово була предметом дослідження різних учених у теорії права. Це, насамперед, обумовлено її особливим значенням як структурного елементу суспільної практики, а також роллю, яку вона відіграє у процесі розвитку і функціонування правової системи держави.

Тематика юридичної практики як правової категорії знайшла відображення у працях таких вітчизняних вчених, як: В. М. Карташов, Є. М. Палагіна, С. Ю. Лаврусь, Н. М. Оніщук, В. П. Нагребельний, В. П. Реутров та інші.

Одна група науковців зазначають, що юридична практика як сформована в суспільстві діяльність соціальних суб'єктів та сукупність напрацьованого ними практичного досвіду (Н.М. Оніщук, В.П. Нагребельний). Другим науковцем Є. М. Палагіною обґрунтовується, що це цілеспрямована діяльність суб'єктів по ухваленню рішень правового змісту, узятя в єдності з результатами цієї юридично значущої діяльності та узагальненим соціально-правовим досвідом.

З позиції В. М. Карташова, юридична практика являє собою відносно самостійну підсистему, яка включає у свою структуру юридичну діяльність (правотворчу, інтерпретаційну, правозастосовну, право систематизуючу та їх окремі види і підвиди) та соціально-правовий досвід (соціально-правову пам'ять)[1, с. 11]. С. Д. Гусарєв та О. Д. Тихомиров під юридичною практикою розуміють діяльність юристів – професійних знавців права щодо безпосереднього захисту прав, свобод та законних інтересів суб'єктів права (особи, держави, суспільства), надання їм допомоги у складанні правових документів, консультуванні щодо вибору найбільш оптимальних варіантів поведінки відповідно до норм права, посвідчення юридичних фактів тощо, у процесі яких забезпечується здійснення норм права. Юридична практика – це сфера діяльності лише юристів-професіоналів) [2, с. 255].

Юридична практика виступає як філософська категорія, яка є носієм певної узагальнюючої діяльності про предмет мислення. Практика розглядається як наслідок діяльності, а діяльність як – методи, засоби, прийоми рушійної сили юридичної соціальності. Практика – цілеспрямована і осмислена, яка має на меті довести до певного результату у вимірах людини : результат зміни свідомості, матеріальності та суспільності. Результат зміни свідомості, тобто через спроби, злети і падіння (діяльність) формуються нові знання про внесок зусиль у практику; матеріальність – завдяки свідомості, зміни набувають внески у допоміжних, вкрай потрібних предметах які потрібні для роботи у юридичній сфері; суспільна зміна допомагає узагальнити знання про систему суспільства. Під діяльністю розуміють процес здобування, розширення, поглиблення для досягнення людиною визначеної нею мети відповідно до її потреб. Таким чином, визначаємо, що юридична практика – цілеспрямована культурно обумовлена і професіонально унормована діяльність особливих суб'єктів (володіючи певними знаннями на законних підставах існування подібної діяльності), направлена на формування правової сучасності [3].

За сферами суспільного життя В. М. Карташов класифікував наступні функції юридичної практики. Правотворча функція. Функція виконує роль містка між не врегульованими суспільними відносинами, які утворилися через прогалини у законодавстві, та позитивним правом. Виконує уповноважені юридичною практикою правотворчі органи. Правоконкретизуюча функція. Долаючи суперечності, колізії, прогалини у законодавстві, юридична практика конкретизує правові норми реалізують позитивне поширення права. Правостабілізуюча функція. Через погіршення правового порядку в державі, сус-

пільство дестабілізує правові відносини. Юридична практика реалізує баланс, щоб досягти бажаного результату без затрати часу та сил. Оптимізуюча функція. Юридична практика формує у суспільстві оптимальні моделі дій які потребуються у суспільстві для приймання ефективних правових норм. З'ясувально-забезпечувальна функція. Юридична практика допомагає у правильному пояснювальні, тлумаченні, трактовці суб'єктам права зміст абстрактного характеру особливостей структури. Систематизаційно-спрямовуюча функція. Оцінюється кодифікація права, правові акти, ефективність правових норм суб'єктами права. Без аналізу не може існувати. Головне завдання систематизувати модель дії не тільки врегулює суспільні відносини, а й позбавить виявлених недоліків під час аналізу. Виховальна функція. Дозволяє підпорядкувати органи державної влади, партій та громадянських інститутів на правовиховний характер який впливає на свідомість людей.

Структура юридичної практики має: суб'єкта та об'єкта, форми вияву, елементи зав'язків та сторони. Суб'єкти юридичної практики є правотворчі та правозастосовні органи. Вони виконують всі вище зазначені функції юридичної практики. Об'єкти юридичної практики є суб'єкти права, тобто соціальні спільноти, об'єднання, суспільні відносини та інші поведінки людей. Форми вияву розділяють на дві: зовнішня і внутрішня форма. Зовнішня форма полягає у певних нормативно правових актах, індивідуальні акти, судові, нотаріальні документи. До внутрішньої форми належать процесуально-організована процедура оформлення юридичних документів внутрішнього елементів зв'язку.

В юридичній практиці постають елементи які розкривають сторони юридичних дій. Юридична діяльність (динамічна сторона) – це юридичні дії, операції, які представлені діями правотворчих та правозастосовних органів у загальному вигляді динамічної сторони. Юридичні дії це соціально-перетворюючі правові акти, які ведуть до певних наслідків чи результатів. Юридичні операції це сукупність різних юридичних дій, що ведуть до здійснення мети. Соціально-правовий досвід (статична сторона) – це правові не змінні позиції із різних категорій прав, що акумулюють стабільні, цінні сторони юридичної діяльності. Також можемо виділити шляхи вдосконалення юридичної практики: встановлення більш чітких меж правотворчих повноважень; здійснення врегулювання правових норм кожним органом влади; систематизація права державних органів, наукових установ, навчальних закладів, інших суб'єктів; підвищення правової свідомості та правової культури у національних програмах розвитку; впровадження програм правового виховання у родині, навчальних закладах, державних установ, організацій, підприємствах тощо; кожним органом державної влади повинно застосовуватися врегулювання процесуальні норми порядку правових норм уповноваженими на правозастосування; норми права які не є ефективними, недіючими мають без відкладне правове врегулювання; миттєве правове врегулювання у суспільних відносинах, які вимагають життєві потреби суспільства; надання од-

накового тлумачення правових актів, законів, постанов уряду уповноваженим органам державної влади дійсного змісту у різних державних установах; звернення простих правових механізмів до уповноважених органів за надання офіційного тлумачення норм права; за для правильного, глибокого розуміння змісту норм права, треба сформулювати розвиток правосвідомості членів суспільства; закріплені правові акти повинні відповідати загальнолюдським критеріям існування блага людини [4].

Отже, маючи поглиблені знання юридичної практики є невід'ємною частиною вивчення цієї складної науки. Не досконалі закони, не ефективні правові установи, прогалини в законодавстві, не дієві закони дають можливість розвивати цю юридичну ланку.

1. Завгородній В.А. Інтерпретація поняття «юридична практика» у сучасній теорії права. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 5. С.11-14.

2. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія. Київ : Знання, 2005. 655 с

3. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Київ, 2006 р.

4. Теорія держави і права : лекції. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. URL: <https://studfile.net/preview/12633569/page:2/>

Катерина Демченко
студентка ВСП

Науковий керівник:
к. політ. наук, директорка
Царенко О.О.,

(ВСП «Фаховий коледж МНУ
імені В. О. Сухомлинського»)

ВИТОКИ ІДЕЇ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ІСТОРИКО-ПРАВОВІЙ ТА ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ IX-XVII ст.

Соціальна цінність людини може бути досягнута в процесі дослідження взаємовідносин її з суспільством та державою. З найдавніших часів і до сьогодні ця проблема постійно викликає увагу дослідників. Актуальність її визначається місцем і роллю особистості в політичному житті суспільства, характеристикою її прав, свобод і обов'язків.

Обов'язковою умовою здійснення демократії є реалізація прав і свобод людини. Їх становлення відбулося історично та бере свій початок з найдавніших часів. Ще в прадавніх міфах та віруваннях, а також у Біблії містяться положення про цінність і недоторканість людського життя, рівність людей.

Про стан і ступінь розвитку ідеї прав і свобод людини ми можемо черпати відомості з історичних джерел і пам'яток права, філософських і політич-